

Het Perenlaantje, de groene parel van Hendrik-Ido-Ambacht

Wouter den Boer

Het was 1922 toen fruitteler Speelman een berceau van perenbomen, sindsdien bekend als het Perenlaantje, liet aanleggen die een smalspoor te midden van zijn tuinderij moest overkoepelen.

Het Perenlaantje twee jaar na aanleg met rechts eigenaar Speelman (bron: Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht)

Twee hagen van perenbomen werden langs een stalen boogconstructie geleid tot ze elkaar bovenin ontmoeten. Een oude zwart-witfoto laat zien dat de berceau rond WOII geheel was volgroeid.

Het Perenlaantje in de winter van 1945 (bron: Historisch Genootschap Hendrik-Ido-Ambacht)

Toen de heer Speelman ongeveer halverwege de jaren zestig zijn land verkocht, raakte zijn tuinderij de productiefunctie kwijt. In de decennia daarna raakte het Perenlaantje steeds meer in verval. Eind jaren tachtig werd het gebied aangemerkt als VINEX-locatie. Het plan was om het Perenlaantje te restaureren en op te nemen in een groenstrook tussen de toekomstige nieuwbouw.

Vooruit naar vroeger

Tussen 2004 en 2009 is de boogconstructie vernieuwd, zijn de dode perenbomen vervangen door jonge en werden de nog levende bomen gefaseerd teruggesnoeid. Sindsdien wordt het Perenlaantje weer structureel goed onderhouden. Jaarlijks vinden er twee grote snoeirondes plaats.

Het vervallen Perenlaantje in 2004, voor de restauratie

In de winter worden de bomen fors ingesnoeid om ze te prikkelen nieuwe scheuten aan te maken, zodat deze tijdens de groeiperiode langs de boogconstructie kunnen worden geleid. Hierbij wordt geen formele leivorm beoogd waarbij alle zijtakken op exact gelijke hoogte zitten, maar gewerkt naar gebogen snoeren met verspreid korte vruchttakken zoals ook op oude foto's is te zien. Het gras onder en langs de boogvorm wordt regelmatig kort gemaaid. De plantstroken worden door schoffelen vrijgehouden van begroeiing. Bemesting onder de bomen, soms met bokashi of stromest en andere keren met organische mestkorrels, houdt de bodem rijk aan groeistoffen en bodemleven. Elk jaar raakt de loofgang weer meer gesloten, zoals het in de aanleg bedoeld is.

Het Perenlaantje tijdens de restauratie in 2006

Groen erfgoed

Loofgangen kom je op landgoederen wel vaker tegen, maar de 550 meter lengte en toepassing van fruitbomen maken het Perenlaantje uniek in Nederland. De oorspronkelijke aanplant omvatte in elk geval *Conférence*, *Doyenné du Comice*, *William's Duchesse*, *Clapp's Favourite*, *Bonne Louise d'Avranches* en *Soldat Laboureur*. Destijds waren dit rassen met een goede handelswaarde. Een drietal oude rassen is nog niet bekend.

en er werd nadien nog van alles tussen geplant. In totaal staan er nu circa 1300 bomen en ten minste 13 verschillende perenrassen. Jaarlijks vallen er enkele bomen uit, gelukkig meestal door hoge leeftijd. Daarom worden elders door een boomkweker vast nieuwe bomen opgekweekt, gemaakt met verzamelde 'enten' uit het laantje, op kwee onderstam zoals de oorspronkelijke aanplant. De aanleg en het onderhoud van leifruit behoren tot ons immaterieel erfgoed. Het gaat om een ambacht dat naast specialistische kennis ook vraagt om vakmensen met besef van de cultuur- en landschapswaarde van deze objecten. En beide worden de laatste jaren steeds schaarser.

Op naar de toekomst

Inmiddels zijn we in 20 jaar ver gekomen, maar is gebleken dat niet alleen structureel onderhoud een sleutel is tot succes. Het veranderende klimaat en de woningbouw geven uitdagingen waarbij telkens naar oplossingen wordt gezocht. Zo is er aan weerszijden van het laantje een drainage geplaatst, waarmee het grondwaterpeil wordt beheerst. Sensoren meten continu de waterstanden en het vochtgehalte in de bodem. Ook zijn er tien peilbuizen die handmatig worden uitgelezen. Maandelijks monitoring van de toestand van de perenbomen maken de effecten van het beheer en de veranderende omgeving inzichtelijk. Allemaal maatregelen om het Perenlaantje ook voor toekomstige generaties te behouden.

Het Perenlaantje in 2023, vlak na de zomersnoei